

OCHRANA PTACTVA PŘI STAVEBNÍCH ÚPRAVÁCH BUDOV

JEDNO Z HLEDISEK PŘI NAVRHOVÁNÍ STAVEB A JEJICH ÚPRAV JE ZAJIŠTĚNÍ OCHRANY NĚKTERÝCH ŽIVOČICHŮ PLYNOUCÍ ZE ZÁKONA 114/1992 SB. O OCHRANĚ PŘÍRODY A KRAJINY A VYHLÁŠKY 395/1992 SB., KTEROU SE PROVÁDĚJÍ NĚKTERÁ USTANOVENÍ TOHOTO ZÁKONA. PŘI NAVRHOVÁNÍ DODATEČNÝCH VNĚJŠÍCH KONTAKTNÍCH ZATEPLOVACÍCH SYSTÉMŮ A ÚPRAV NA FASÁDĚ SE V PRAXI SETKÁVÁME S POŽADAVKY NA OCHRANU PTACTVA. JMENOVANÉ STAVEBNÍ ÚPRAVY SE NEJVÍCE TÝKAJÍ RORÝSE OBECNÉHO (APUS APUS), KTERÝ JE ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÝM, OHROŽENÝM DRUHEM. VYSOKÝ STUPEŇ OCHRANY PLYNE Z TOHO, ŽE AČKOLIV JE TENTO DRUH ROZŠÍŘEN PRAKTICKY PO CELEM ÚZEMÍ ČR, VYUŽIVÁ KE HNÍZDĚNÍ TĚMĚR VÝHRADNĚ LIDSKÁ OBYDLÍ. PROKÁZÁNÍ ZAJIŠTĚNÍ OCHRANY RORÝSE OBECNÉHO MŮŽE BÝT VYŽÁDÁNO STAVEBNÍM ÚRADEM PŘI STAVEBNÍM ŘÍZENÍ, PŘÍP. MŮŽE BÝT VYPSÁNO ZVLÁŠTNÍ SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ O UDĚLENÍ VÝJIMKY Z OCHRANNÝCH PODMÍNEK RORÝSE OBECNÉHO.

USTANOVENÍ ZÁKONA 114/1992 SB. O OCHRANĚ PŘÍRODY A KRAJINY

Ze zákona 114/1992 Sb. mimo jiné pro fyzické a právnické osoby vyplývá povinnost postupovat při provádění stavebních prací tak, aby nedocházelo k nadměrnému zraňování nebo úhynu živočichů nebo k ničení jejich biotopů¹⁾, kterému lze zabránit technicky i ekonomicky dostupnými prostředky. § 50 téhož zákona stanovuje ochranu všech vývojových stádií chráněných živočichů i jejich biotopů, přirozených i umělých sídel, zakazuje jejich rušení, zraňování či usmrcování. Dále podle odstavce 2 § 50 není dovoleno sbírat, ničit, poškozovat či přemísťovat jejich vývojová stadia nebo jimi užívaná sídla.

JAKÉ JSOU STAVEBNÍ ÚPRAVY, U KTERÝCH JE TŘEBA BRÁT ZŘETEL NA OCHRANU RORÝSE OBECNÉHO?

Rorýs obecný využívá ke hnízdění zejména dutiny ve střeších a fasádách starší městské a panelové zástavby (nejčastěji větrané vzduchové vrstvy v plochých střeších). Jako vletové otvory využívá větrací otvory na fasádách v oblasti atik a říms. Tento způsob hnízdění plyne z toho, že potřebuje pro rozlet ze svého hnízda výšku nad přilehlým terénem (povrchem) minimálně 6 m.

S problematikou ochrany rorýse je nutné počítat při úpravách objektů s výškou fasád více než 6 m nad přilehlým terénem. Jsou to zejména tyto úpravy:

- Stavební úpravy a udržovací práce vyžadující lešení
- Dodatečné zateplení vnějším kontaktním zateplovacím systémem bez ponechání větracích otvorů
- Přeměna dvouplášťové střechy větrané na nevětranou
- Opatření větracích otvorů ochrannou mřížkou

POVINNOSTI STAVEBNÍKA

Při záměru výše zmiňovaných stavebních úprav je stavebník, resp. jím pověřený projektant, povinen

dodržet mj. zákon 114/1992 Sb. V rámci stavebního řízení může odbor životního prostředí požadovat prokázání dodržení zákona, konkrétně vyjádření ornitologa na základě místního pozorování²⁾. V případě, že se hnízdění rorýse prokáže a projekt neodpovídá zákonu 114/1992 Sb., je nutná změna projektu. Z tohoto důvodu se doporučuje zajistit vyjádření ornitologa a dodržení ustanovení zákona ještě před započítím projekčních prací.

Rorýs obecný se vyskytuje na našem území v období od 20. dubna do 10. srpna. Mimo toto období je téměř nemožné hnízdění rorýse v objektu potvrdit, a tedy získat vyjádření ornitologa. To je nutné brát v potaz při úvahách o termínu realizace stavby. Při požadavku odboru životního prostředí na prokázání ochrany rorýse v druhé polovině srpna a na podzim může být stavba až o rok zpožděna.

TECHNICKÉ ŘEŠENÍ STAVEBNÍCH ÚPRAV ZOHLEDŇUJÍCÍCH OCHRANU RORÝSE OBECNÉHO

Pokud se mají realizovat jakékoliv stavební úpravy na objektu, kde je prokázáno hnízdění rorýse obecného, je třeba stavební úpravy provádět mimo období hnízdění nebo rozdělit práce na etapy tak,

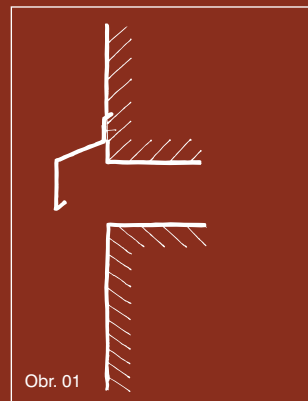
aby stavební práce nebránily rorýsovi v hnízdění a vyvádění mláďat.

Úspěšné hnízdění může být ohroženo i montáží lešení u objektu a provozem na něm. V takových případech může být stavebním úřadem nebo odborem životního prostředí nařízeno omezení stavebních prací na fasádách s vletovými otvory nebo v blízkosti dvou až třech podlaží v době hnízdění.

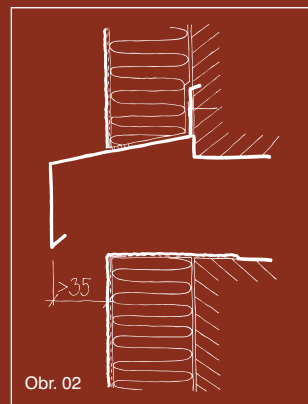
Při provádění vnějšího zateplovacího systému je pro ochranu rorýse nejlepší zachování větracích otvorů v atice, a to bez ochranným mřížek apod. U jednopláškových plochých střech, kde jsou větrací otvory obvykle napojeny na kanálky v násypu kameniva nebo škváry, to není problém. U dvouplášťových střech se větrací otvory ruší obvykle z důvodu energetických úspor, když není možné doplnění tepelné izolace na dolní střešní plášť. Aby bylo dosaženo požadovaných tepelnětechnických parametrů normy ČSN 73 0540-2, je někdy nutné při stavebních úpravách dvouplášťovou střechu řešit jako nevětranou.

Ponechání větracích otvorů pak z ekonomických a technických důvodů není možné.

Při zachování větracích otvorů není z hlediska ochrany rorýse problém

Obr. 01

Obr. 02

01

01 | Ochrana větracích otvorů oplechováním nebrání hnízdění rorýse

Obr. 01 | Schéma dle fotografie 01

Obr. 02 | Obdélníkový průřez otvorů s ETICS

02| Fotografie ze 17. 7.

V době hnízdění se neprovádějí práce na štítu s větracími otvory

Obr. 03| Náhradní hnízdiště v ETICS pod parapety s možností kontroly

Obr. 04| Detail náhradního hnízdiště s možností kontroly

Obr. 05| Náhradní hnízdiště v ETICS

otvory chránit oplechováním s okapnicí /foto 01, obr. 01 a 02/, a to shora i z boku. Při stavebních úpravách vyžadujících zrušení větracích otvorů je nezbytné vytvořit náhradní hnízdní příležitosti.

V praxi však mohou nastat i takové případy, kdy si mohou požadavky zákona na ochranu přírody a krajiny s požadavky stavebního zákona odporovat. Jedná se například o situaci, kdy rorýs hnízdí na objektu v havarijním stavu, vyžadujícím okamžitý zásah z důvodu zajištění bezpečnosti a zdraví osob. V takovýchto případech vhodný postup a způsob ochrany doporučujeme předem konzultovat se školenými pracovníky místně příslušného stavebního úřadu, resp. odboru životního prostředí.

NÁHRADNÍ HNÍZDNÍ PŘÍLEŽITOSTI

Při navrhování náhradních hnízdních příležitostí je nutné zohlednit následující dostupné znalosti

a zkušenosti našich a zahraničních ornitologů.

Rorýs hnízdí v koloniích, proto by náhradní hnízdní příležitosti měly být instalované v dostatečném počtu (10 až 20 hnízd na bytový dům). Náhradní hnízdiště by měla být v blízkosti těch původních. Orientace vzhledem ke světovým stranám není rozhodující, mírně preferovaná je jižní a jihovýchodní expozice stěn objektu.

Rorýs z hnízda nevytlétá, ale v podstatě z něj vypadává, proto potřebuje pro rozlet ze svého hnízda výšku nad okolním terémem minimálně 6 m. Z tohoto důvodu není možné náhradní hnízda umísťovat na výtahové šachty panelových objektů.

Náhradní hnízdní příležitosti se nedoporučuje umísťovat do blízkosti rušných míst, např. nad balkony a lodžie.

Hnízda se doporučuje navrhovat tak, aby je bylo možné v průběhu

roku bez použití zvláštních prostředků kontrolovat. Ideální rozměry pro hnízdiště rorýse jsou 300×200×150 mm. Mezi jednotlivými hnízdišti se v rámci jednoho boxu zřizují dělicí příčky. Rorýs je dokonale přizpůsoben pro život ve vzduchu, ale prakticky se neumí pohybovat po horizontální ploše. V případě potřeby umí ve vertikálním směru šplhat po drsném povrchu, na kterém ulpívá svými drápy. Proto by měl být materiál v interiéru hnízda zdrsněný. Ideální materiál pro interier hnízdiště je nehotobované dřevo.

Vletový otvor by měl být oválný 70×35 mm, popřípadě kruhový Ø 50 mm. Umístění vletového otvoru by mělo být situováno minimálně 150 mm od povrchu fasády a maximálně 50 mm nad podlahou hnízda.

Hnízdo rorýse by mělo být větratelné, v hnízdě je však nutné vyloučit intenzivní proudění vzduchu.

Vhodné umístění náhradních hnízdních příležitostí je například v oblasti parapetu nejvyšších oken ve společných prostorách schodišť nebo v úrovni oplechování atiky. Při budování náhradních hnízdních příležitostí se není třeba obávat znečištění fasády. Rorýs obecný patří mezi živočichy, kteří okolí svého hnízdiště udržují v čistotě. Pro vlastní konstrukční řešení hnízd je možné vycházet ze schémat na obr. /03-05/.

Náhradní hnízda se majitelům objektů doporučuje v období, kdy hnízda nejsou obsazena (podzim, zima), čistit od staré vystýlky, i když to žádný předpis nenařizuje. Zvyšuje se tak pravděpodobnost, že v další sezóně rorýs zahnízdí na stejném místě. V případě, že hnízda nebudou tímto způsobem udržována, po dvou až třech letech hnízdo pravděpodobně nebude obsazeno z důvodu nedostatku místa v hnízdišti.

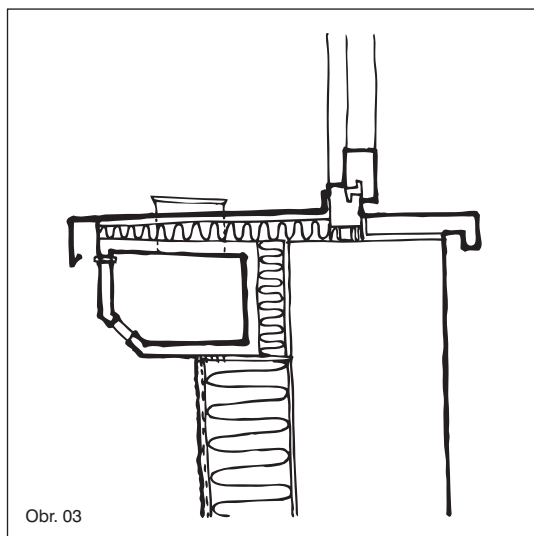
<Petr Žemla>

Supervize:
Mgr. Lukáš Viktora,
tajemník České společnosti
ornitologické

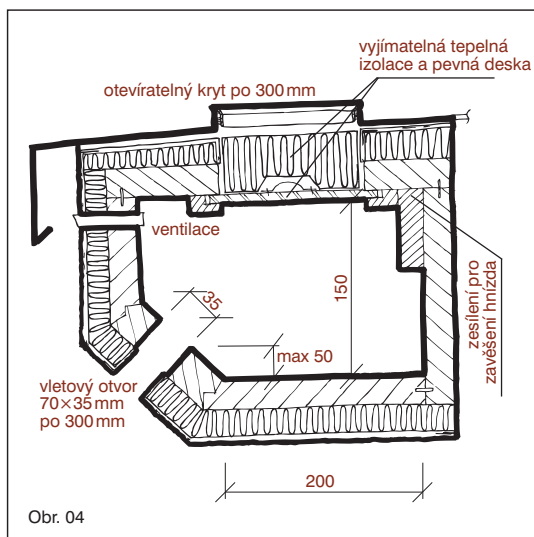
Foto a schémata:
Petr Žemla

Zdroje:
www.birdlife.cz

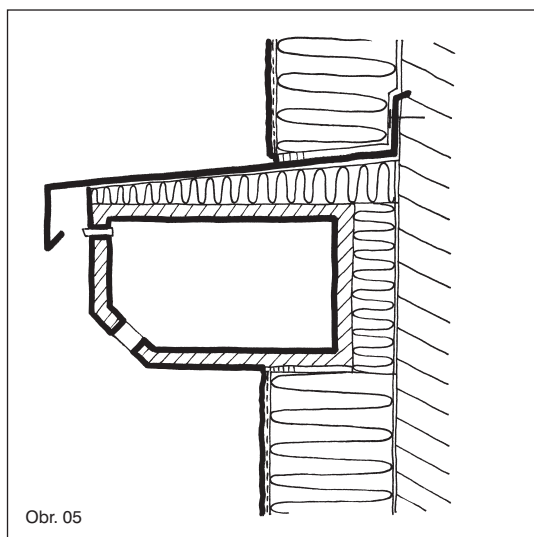
- 1) Biotop je soubor veškerých neživých a živých činitelů, které ve vzájemném působení vytvářejí životní prostředí určitého jedince, druhu, populace, společenstva. Biotop je takové místní prostředí, které splňuje nároky charakteristické pro druhy rostlin a živočichů.
- 2) Kontakt na místního ornitologa můžete získat na pobočkách České společnosti ornitologické podle lokality stavby (www.birdlife.cz).

Obr. 03

Obr. 04

Obr. 05